

Helena Notkonen (1936-2007)

hall.jäsen 1979-87

FIDEA -lehti 1/2008 /Tintti Karppinen

Helena Notkonen in memoriam

Taas on yksi yhdistyksemme perustajiin kuulunut tärkeä ystävä poissa. Monipuolinen näyttelijä ja pedagogisen draaman uranuurtaja Helena Notkonen (21.6.1936 – 26.11.2007) oli mukana jo silloin, kun Koulujen Luovan Toiminnan Yhdistyksen syntyhistorian ensi askeleita vasta otettiin Lepolammilla 1971 pidetyn yhteispohjoismaisen kesäkurssin tuloksena. Niin sanottuun väliaikaishallitukseen valittiin Birgitta Mattson koollekutsujaksi sekä Helenan lisäksi Monica von Bonsdorff, Outi Louhija ja Frida Packalen sekä oppilasedustaja Eva Odrisjinsky. Heidän aktiivisuutensa tuloksena yhdistyksen perustava kokous pidettiinkin jo seuraavana vuonna.

Ystävä ja kollega

Tutustuin Helenaan Paltamossa 1974 kaikkien aikojen ensimmäisellä perhekurssilla, jolle hän osallistui tyttöjänsä Venlan ja Veeran kanssa. Kurssin vetäjänä olin todella kiitollinen Helenan mukanaolosta, sillä hänen improvisointikykynsä ja ihan käytännön vetoapuun saattoi aina turvata monissa yllättävissä tilanteissa. Ja niitähän totisesti riitti yli 80 hengen kurssilla, jonka osanottajien ikähaitari oli vauvasta vaariin. Tuon perhekurssin jälkeen teimmekin sitten Helenan kanssa erilaisille kohderyhmille useita koulutuksia ja välitimme niitä toisillemme, jos olimme itse estyneitä menemään.

Hallituskumppani ja kouluttaja

Yhdistyksen varsinaiseen hallitukseen Helena tuli oman työuransa takia vasta vuosiksi 1979-87, sillä vastuullisena ihmisenä hän ei halunnut sitoutua ennen kuin tiesi pystyvänsä myös todella osallistumaan kokouksiin. Mutta jo 70-luvun alkua ajoista asti hän toimi erittäin suosittuna kouluttajana sekä yhdistyksen kuukausi-illoissa että kesäkursseilla ja perehdytti jäsenistöämme ensimmäisenä mm. Viola Spolin'in ja Dorothy Heathcoten menetelmiin.

Uskomaton ideanikkari

Helena oli myös ehtymätön varasto erilaisia perinneleikkejä, joilla hän innosti yhtä hyvin murjottavat murkut kuin kiireiset urahjukset iloisein draamaharjoituksiin ja yhteistoimintaan. Monipuolisena teatterialan ammattilaisena ja pedagogina hän pystyi opettamaan kaiken ikäisiä ja keksimään mitä uskomattomimpia sovellutuksia ilmaisun eri aloilta.

En ikinä unohda Helenan kuvausta eräästä Kalevala-juhlasta, jonka hän järjesti Espoon Rinnekodin kehitysvammaisten näytelmäkerhon ohjaajana: koska osanottajille kala oli yhtä kuin palasia keitossa, Helena haki aamulla Kauppatorilta mukaansa ison hauen, jota ensin tutkittiin innokkaiden kerholaisten kanssa, sitten perattiin ja keitettiin. Väinämöisen kannel hauen leukaluusta hahmottui näin ilman ongelmia ja jäi taatusti kaikkien mieleen! Rinnekodissa Helena aloitti ohjaajana jo 1965 ja jatkoi siellä vuosikaudet näytelmätoiminnan rakastettuna ja arvostettuna vetäjänä.

Opetustyöstään valtaosan Helena teki Espoossa: Hän veti erilaisia luovan toiminnan ja pedagogisen draaman ryhmiä sekä kouluissa että vapaa-ajan kerhoina; mm. Aurora-koulussa vuodesta 1989 lähtien yhteensä 16 vuotta eli sairastumiseensa asti. ”Hän oli Suomen johtavia pedagogisen draaman ammattilaisia, ja sai monet ilmaisusta innostuneet mutta ujut oppilaat puhkeamaan kukkaan.” kirjoitti koulun rehtori Martti Hellström ja siihen on helppo yhtyä.

Eläviä elokuvarooleja

Kiitos nykyajan tallennustekniikan voimme yhä kotioloissakin onneksi nauttia Helenan taidoista loistavana luonnenäyttelijänä. Hänen herkulliset roolihahmonsensa Risto Jarvan seitsemänkymmentäluvun unohtamattomissa filmeissä Jäniksen vuosi, Loma ja Mies, joka ei osannut sanoa ei, ovat taatusti koko kansan muistissa, samoin kuin monet myöhemmät roolit elokuvissa ja televisiossa. Tiedän, että monille suomalaisille Helena on myös yhtä kuin Eila Kiviranta, joka oli hänen roolihahmonsensa suositussa telkkarisarjassa Salatut elämät.

”Voi että joku osaakin olla niin sydämellisen lämmin ja ihana ihminen ja vielä mahtava opettaja!” Tämän lauseen olen kuullut spontaanisti aina, kun olen maininnut Helenan nimen missä tahansa seurassa, jossa on ollut paikalla joku hänen entisistä kurssilaisistaan tai tuttavistaan.

Sinä todella osasit, Helena! Siitä me kaikki fidealaiset olemme täysin samaa mieltä.
Lämpimin ajatuksin, Tintti